

ROKA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dr. İbrahim SÖNMEZ

Ders Notları

37 Sayfa

ANTALYA İL TARIM VE
ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

**EKİM
2023**

ÖNSÖZ

Pandemi sonrası yüz yüze çiftçi eğitim ve yayım faaliyetlerinin sekteye uğramasından doğan boşluğu kapatmak üzere Türkiye’de ilk kez ekstra kamu kaynağı harcamadan tarımsal eğitim ve yayım faaliyetlerinin dijitalleştirilmesi çalışmasını başlattık. Kurduğumuz işbirlikleriyle A’dan Z’ye sayısız konuda ülkemizin üniversite, araştırma enstitüsü ve özel sektöründe biriken güncel birikimini ücretsiz ve herdem erişilebilir olarak kamuya sunduk.

Çalışmalarımızın toplandığı dijital kütüphanemiz Youtube kanalımız tarımsal sulama Dünyanın En Büyük Görsel Tarım Kütüphanesi oldu. Kanalımızda yayınlanan eğitimlerin ders notlarını sunmak ve ilgisinin faydalanması için okuduğunuz bu çalışmayı hazırladık. Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü olarak yaptığımız çevrimiçi eğitimlerin ders notlarından oluşan bu eser derli toplu ve güncel bilgilerle hızlı bir şekilde ders notlarının elinin altında olmasını isteyenler için bir başvuru eseri olacaktır. Bir sonraki sayfada yer alan İçindekiler bölümünde konu üzerine tıklayarak eğitimin Youtube Antalya Tarım Online kanalında yayınlanan orijinal videosuna ücretsiz olarak erişim sağlayabilirsiniz.

Bu ders notları ülkemizin çok önemli potansiyeli olan Uzmanlarla Baş başa Programı Roka Yetiştiriciliği konusunda yaptığımız çevrimiçi eğitiminin 37 sayfalık sunularından oluşmaktadır. Rokaya dair büyük bir bilgi arşivini ücretsiz ve dijital olarak çiftçilerimize, meslektaşlarımıza, öğrencilere, girişimcilere, meraklılara, bilgi sevenlere sunmanın mutluluğu içerisindeyiz.

Eğitimlere verdikleri destek için idarecilerimize, emeği geçen tüm mesai arkadaşlarımıza ve gönüllülere, eğitim veren ve ders notlarını paylaşan Dr.İbrahim SÖNMEZ hocamıza, Akademisyen ve Araştırmacılarımıza, paydaş kurumlarımıza değerli işbirlikleri ve paha biçilemez emekleri için sonsuz teşekkürlerimizi sunarız. EKİM 2023

Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü
Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü

ROKA YETİŞTİRİCİLİĞİ

İÇİNDEKİLER

Roka Yetiştiriciliği, Dr. İbrahim SÖNMEZ.....4

ANTALYA İL TARIM VE
ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

**EKİM
2023**

UZMANLARLA BAŞ BAŞA

AntalyaTarımOnline
YouTube
Adresinden Canlı
Olarak İzleyebilirsiniz

12:30

05:30

11:30

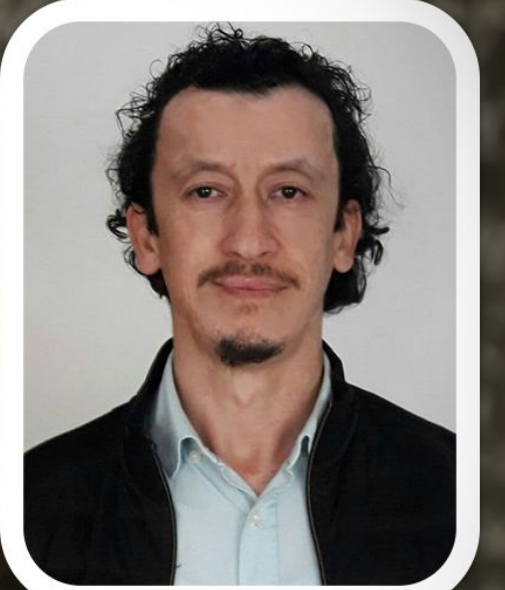

15:30

HAZİRAN
23

ROKA
YETİŞTİRİCİLİĞİ

41.GÜN

Doktor
İbrahim SÖNMEZ

ÜCRETSİZ
Online
Eğitim

ANTALYA İL TARIM VE
ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

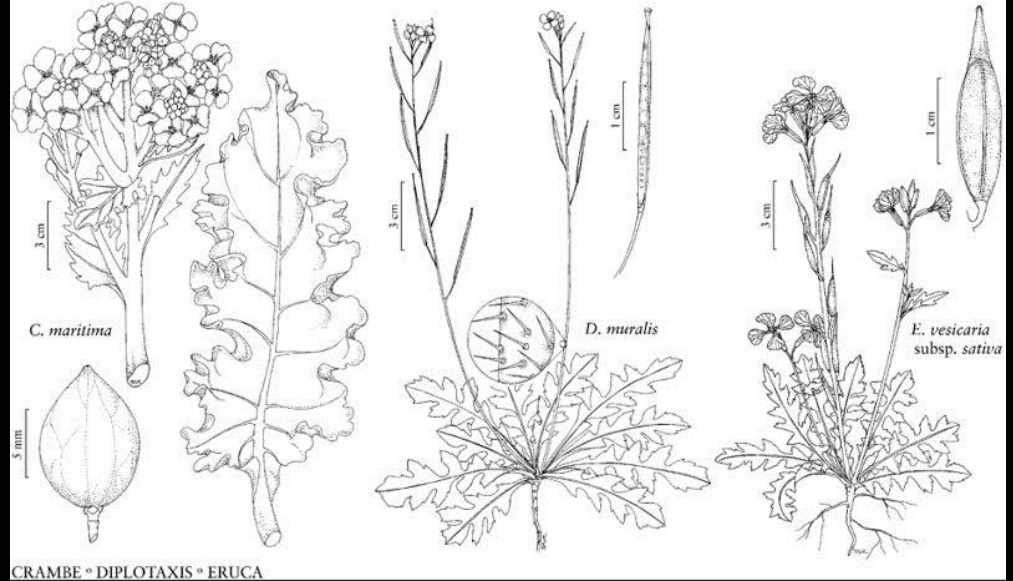
ANTALYA
TARIM
ONLINE

ROKA

YETİŞTİRİCİLİĞİ

Dr. İbrahim SÖNMEZ

CRAMBE • DIPLTAXIS • ERUCA

1. Pollich-Rauke, Crucifera Pollichii.
2. Echte Rauke, C. eruca.

FAMİLYA: Brassicaceae/Cruciferae

CİNS: Eruca

TÜR:

Bahçe rokası (*Eruca vesicaria*
subsp. *sativa*)

Çok yıllık duvar rokaları (*Diplotaxis*
tenuifolia L.)

Tek yıllık duvar rokaları (*Diplotaxis*
muralis L.)

CİNS: Eruca

ERUCA «YAKICI» demek.

Yendiğinde vücut ısısını yükseltmesinden dolayı

VESİCARİA

Damarlı demek, yaprakları damarlı yapıda olduğu için.

KULLANIM ALANLARI

Eczacılıkta bir çok hastalığa karşı kullanıldığı, her yeşil bitkide olduğu gibi kanı temizlediği söylenmektedir.

-Bazı glukozitler, C ve K vitamini başta olmak üzere diğer vitaminler ve Fe, P gibi mineral madde içeriği bakımından zengindir.

- İnsan vücuduna direnç kazandırmaktadır.

- Roka yaprakları kaynar suda demlenerek çay şeklinde de tüketilebilmekte ve öksürüğü önlemede etkili olduğu bilinmektedir .

-Roka tohumları erucic acid içermektedir.

Yapraklarının ezilerek veya ufalanarak yara üstüne konulması halinde, yaraları dezenfekte ettiği ve açık yaraların kapanmasını sağladığı bildirilmektedir.

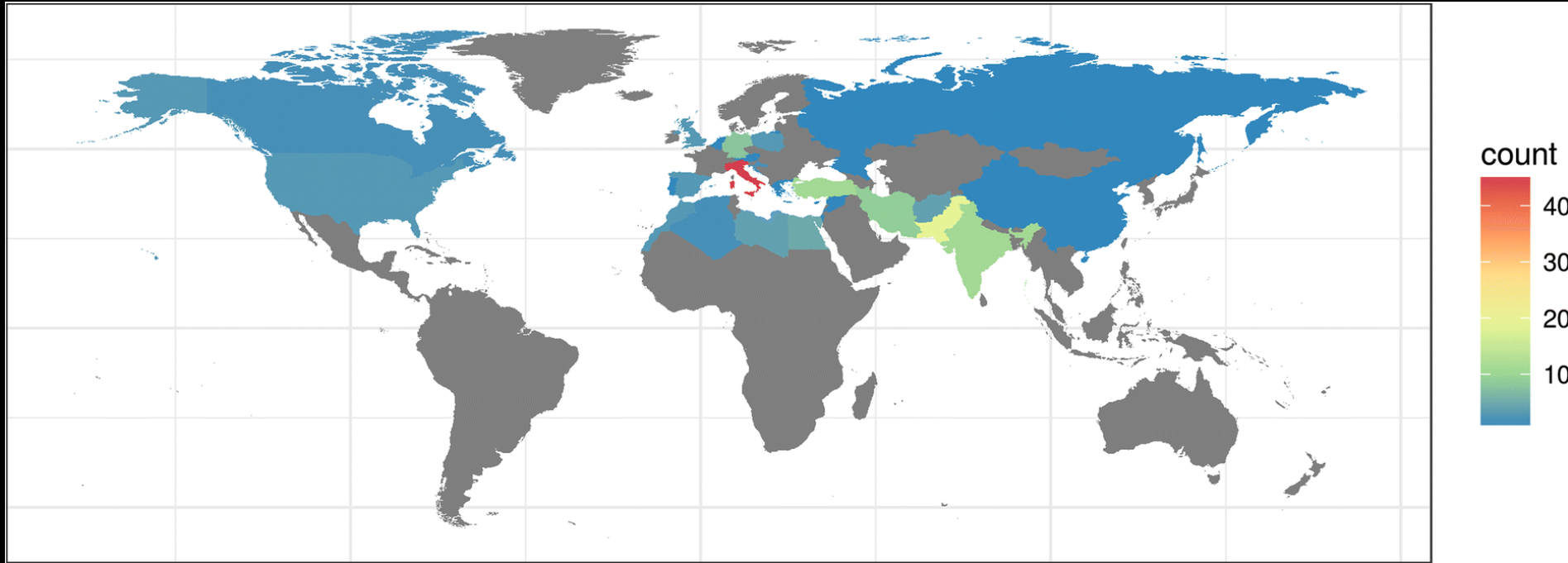
Rokanın iştah açıcı, sindirimi kolaylaştırıcı, idrar söktürücü özelliklerinin yanında afrodisyak özellik taşıdığı da bilinmektedir.

- Roka, sofralarımızda yaygın şekilde çiğ olarak salatalara karıştırılarak veya yaprakları yenmek suretiyle tüketilmektedir.

ROKANIN YAYILIŐI

Tüm Dünya'da yaygındır. En çok Akdeniz ve Güney Avrupa ülkelerinde tüketilir.

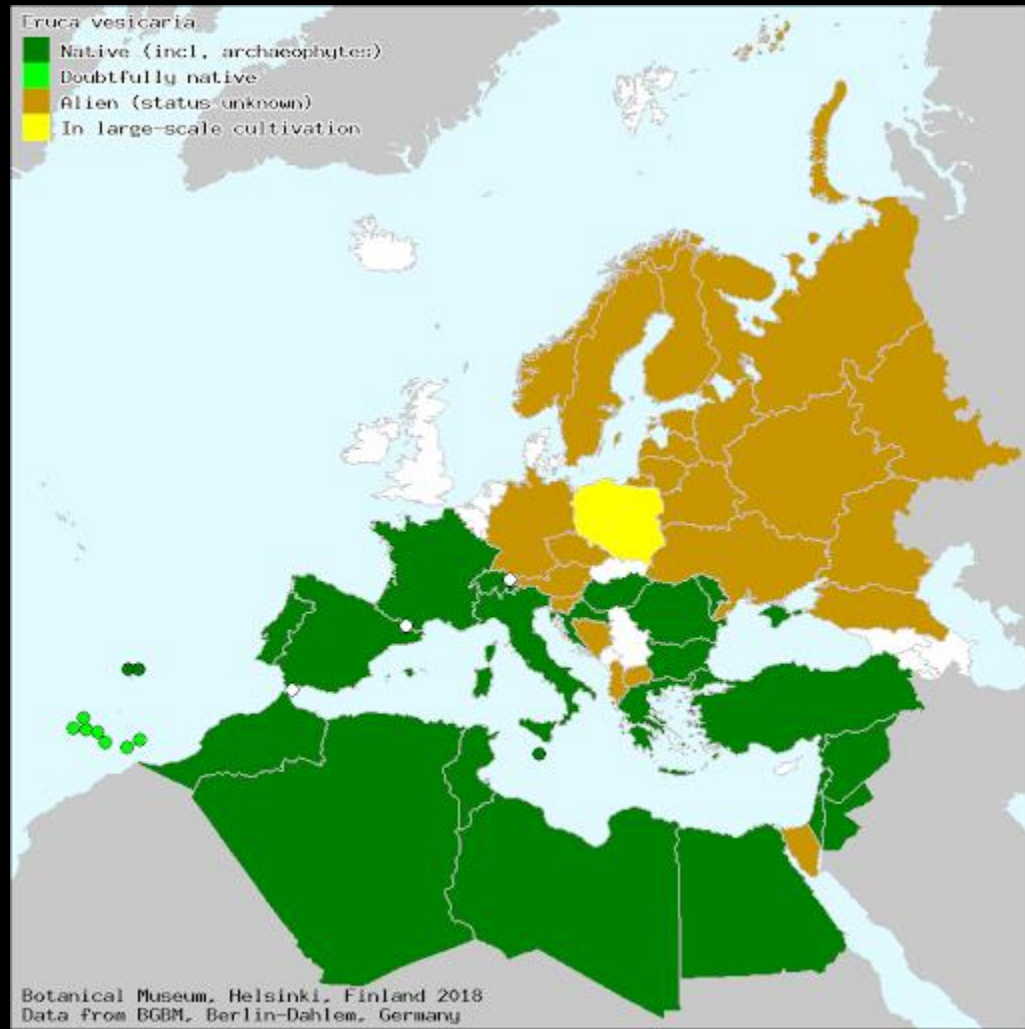
Tarihi Roma kayıtlarında rokaya rastlanılmaktadır.

Akdeniz ülkelerinde doğal olarak bulunmakta ve halk tarafından tüketilmektedir. Yıl boyunca tüketilir, salata garnitür vb.

Uzak doğuda yağ bitkisi olarak bilinmektedir.

Ülkemizde iç Anadolu bölgesinde **IZGIN** olarak bilinir. Sadece yaprakları insan beslenmesinde kullanılır. Yağ bitkisi ve hayvan yemi olarak tohumları ve diğer kısımları kullanılır.

Roka yaprakları ve tohumunun yağı bir çok amaç için kullanılmaktadır.

Uzmanlara danışmadan kullanılması tavsiye edilmemektedir.

Anadolu'da eskiden beri uygulamalar mevcuttur.

Roma döneminde de tıbbi bitki olarak roka kullanılmaktadır.

Türkiye Roka Üretimi

Yıllar	Üretim Miktarı (ton)
2016	10 185
2017	9 334
2018	12 930
2019	13 654
2020	15 045

Geniş alanlarda serpme usulü tohum ekiminin yanında, küçük üretim parsellerinde işçiliği kolaylaştırmak amacıyla, hasat olgunluğunda bir demet olacak şekilde her 20 cm² 'ye yaklaşık 8 – 15 adet tohum ekmektedir .

Eğer üretici başka ürün için kullandığı serada üretim yapıyorsa, bir dekar alandan 5000 - 6000 adet arasında roka üretimi yapabilmektedir.

Üretim damla sulama sisteminin bulunduğu açık tarla koşullarında yapılırsa , sıra arası mesafe 30 cm ve sıra üzeri de 20 cm olacak şekilde ekim yapılarak 15000 adet'in üzerinde roka demeti elde edilebilmektedir.

Eğer sıra arası 30 cm ve sıra üzeri 5 cm olacak şekilde serpme tohum ekimi yapılırsa 60 binin üzerinde roka bitkisi elde edilebilmektedir.

Bu üretimlerin her 2 ayda bir yenilenebileceği de düşünülürse üretim maliyetine göre oldukça tatminkar bir gelir sağlanabileceği görülmektedir.

KÖK YAPISI

Kök yapısı kuvvetlidir.

Kazık kök derinlere gider

Saçak kökler 10 – 15 cm

derinlikte kazık kök

etrafındadır.

Saçak kökler zayıftır.

Direk tohumla üretimden kazık kök

derine rahat gider.

YAPRAKLAR

Çim yapraklar kalp şeklinde

Yapraklar derin loblu, kenarları dişli

Yapraklar glikozinolat miktarına bağı olarak keskin tatlı.
3,5-10 cm uzunlukta

Hasat geciktiğinde yapraklarda selülozik yapı ve lifleşme görülür.

Birinci hasattan sonra oluşan yapraklar parçalı bir yapı kazanırlar, kalite ve şekilleri bozular. Bu yaprakların pazar değeri düşer.

Yaprakları (1. yıl) tüketilir. Bu yüzden albenisi yüksek, sağlıklı, kaliteli yaprakların pazar değeri yüksektir.

ÇİÇEK

Çiçekler lahana grubu sebzelerinde olduğu gibi ana bir çiçek sapı ve bunun üzerinde yanlara doğru dallanmış yan dallar üzerinde oluşur.

Çiçekte 4 çanak yaprak, 4 taç yaprak, 4+2 erkek organ ve bir dişi organ bulunur.

Taç yaprakları beyaz veya krem renklidir.

Ana çiçek sapı bitkinin gelişmesine bağlı olarak 60-80 cm arasında boy alır.

MEYVE

Çiçeklenme ilkbaharda meydana gelir.

Çiçek sapı 60-90 cm

Çiçekler salkım şeklinde

Meyveler bakla şeklinde

Baklada 10 -15 adet tohum

Roka baklaları diğer lahana türlerinin baklalarına göre daha ince ve sert yapılıdır

TOHUM VE ÇİMLENME ÖZELLİKLERİ

Bitki ılık kışları olan yerlerde açıkta kışı geçirebilir. İlkbaharda generatif döneme geçer ve tohum oluşturur.

İlkbahar ekimlerinde de sıcaklığın artışı ile çiçeklenir.

Tohumların şekli ve rengi lahana grubu sebzelerinkine benzer.

Bir gramda yaklaşık 500 tohum bulunur.

Çimlenme özelliklerini normal koşullarda 4-5 yıl muhafaza edebilirler.

Optimum çimlenme sıcaklığı 20-25 °C 'dir.

İKLİM İSTEKLERİ

Roka ekolojik koşullara çok duyarlı bir sebzedir.

☐ Sıcaklığın 10 ° C'nin altına düşmesi durumunda tohumların çimlenmesi ve bitki gelişimi yavaşlar.

☐ Düşük sıcaklık koşullarında Sebze olarak değerlendirilen Yaprakların aromatik madde oranı Artar ve yeme kalitesi bozular.

☐ Düşük sıcaklıklarda olduğu gibi yaz Aylarındaki yüksek sıcaklıklarda da Bitkinin gelişimi olumsuz yönde etkilenmektedir.

İKLİM İSTEKLERİ

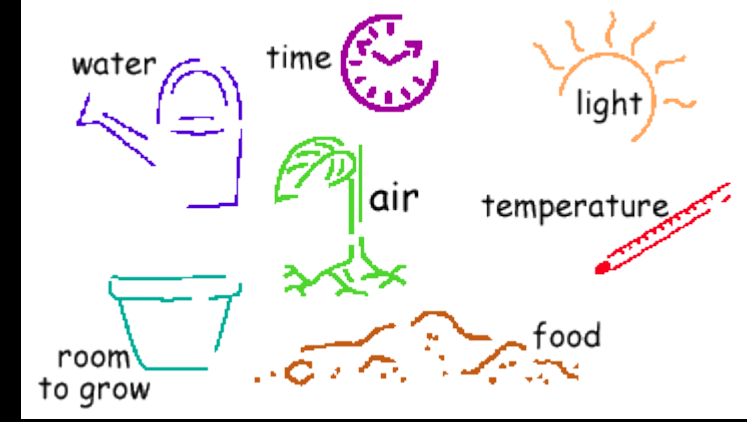

Bitkilerin uygun koşullarda yetiştirilmesi sağlanırsa, yaz aylarında yapılan üretimde tohum ekimi ile hasat olgunluğu arasındaki süre kısalmaktadır.

Buna karşın, düşük sıcaklık koşullarında olduğu gibi yapraklardaki aromatik madde miktarı yükselir ve kalite bozulur.

İKLİM İSTEKLERİ

İlkbahar ve sonbahar aylarında, hava sıcaklığının çok yüksek veya çok düşük olmadığı koşullarda, toprakta ve havada yeterli rutubetin bulunduğu dönemlerde, bitkiler çok iyi gelişir ve kaliteli ürün elde edilir.

Roka bitkisi düşük sıcaklıklara maruz kalıp, daha sonra da uzun gün koşullarında yetiştirilirse, çiçek açmak üzere hızla generatif döneme geçer.

İKLİM İSTEKLERİ

Uzun gün koşulları da rokanın yaprak kalitesini düşürür.

Değerlendirilen kısım genelde taze yapraklar olduğundan, ortamdaki nem miktarının artması yaprak kalitesinin artmasına yardımcı olur.

Yeteri kadar rutubetin olmadığı durumlarda yapraklar küçülmekte, aromatik maddelerin miktarı artmakta, yapraklarda lifleşme ve selülozlaşma meydana gelmektedir.

Yapraklardaki aromatik maddelerin artması acılaşmaya neden olmaktadır.

TOPRAK İSTEKLERİ

Roka toprak istekleri bakımından seçici bir sebzedir.

☐Yaprakları değerlendirildiği için **ağır bünyeli ve killi** topraklarda roka yetiştiriciliği yapılmamalı, yapılması durumunda yaprak kalitesi bozulmaktadır.

☐Organik maddece zengin, kumlu- tınlı topraklar roka yetiştiriciliği için en uygun topraklardır.

☐Toprak pH'sı bakımından nötr karakterli toprakları tercih etmektedir.

Yetiştirme Tekniği

Toprak hazırlığı, ekim ve bakım işleri

☐Tohum ekimi yapılmadan önce, roka üretimi yapılacak alana, dekara (da) 2 ton hesabıyla yanmış çiftlik gübresi uygulanır.

☐Kış aylarında yetiştiricilik yapılacaksa ve ya yağmurlama sulama sistemi kullanılacaksa, tohumlar tahtalara ya da düz tarlaya ekilir.

☐ Yaz aylarında yapılacak tohum ekimi ise tavalara yapılmalıdır. Tahta ve tavaların büyüklüğü, kültürel işlemlerin kolayca yapılabilmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.

☐ Tohum ekimi için hazırlanan yerlerin yabancı otlardan hastalık ve zararlılardan temizlenmiş olması gerekir.

Roka tohumları 15 – 20 cm sıra arası, 4 – 5 cm sıra üzeri ve 0,5 cm derinlikte olacak şekilde dekara 1 – 1,5 kg hesabıyla ekilirler.

☐ Eğer roka üretimi sera içerisinde yapılacaksa, yine yukarıda belirtilen ölçülere uygun şekilde ekim yapılabilir .

Serada sebze yetiştiriciliği sırasında, üretim döneminde oluşacak 1 – 2 aylık vejetasyon periyodunda roka yetiştirecek olursak, başka sebzelerin üretimi için ayarlanmış sıra arası ve üzeri mesafelere göre de tohum ekimi yapılabilir .

İklim koşullarına bağlı olarak, tohumlar 3 – 8 gün sonra çimlenerek toprak yüzeyine çıkarlar. Bitkilerin gelişmesi için yeterli sıcaklık ve rutubet varsa, bitkiler tohum ekiminden 30 – 40 gün sonra hasat olgunluğuna gelirler. Düşük sıcaklık ve elverişli olmayan ekolojik koşullarda hasat süresi gecikerek, 70 – 80 güne kadar çıkabilmektedir.

GÜBRELEME

- Vejetasyon süresi yani tohum ekiminden hasat olgunluğuna kadar geçen süre kısa olduğundan, aynı alandan birden fazla ürün alındığı ve alınabileceği de göz önünde bulundurularak, yapılacak olan gübreleme buna göre uygulanmalıdır.
- Roka organik maddeyi seven bir bitki olduğu için dekara 2 ton yanmış çiftlik gübresi verilir.

- Kimyevi gübre olarak da her yetiştirme döneminde, tohum ekiminden önce toprak hazırlığı sırasında, dekara 15 kg N, 12 – 15 kg P 2 O 5 ve 15 kg K 2 O gübreleri verilebilir.
- Bunların yanında, serada veya açık alanda yapılan roka üretiminde sulama işlemi damla sulama sistemi ile yapılıyorsa, gübreler sulama sistemiyle de uygulanabilir.

Olgunluk, Hasat ve Depolama

Hasat olgunluğuna gelmiş roka yaprakları, toprak seviyesinden 1 -2 cm yukarıdan, eğer bir seferde tüm bitki şeklinde hasat yapılacaksa, kık boğazından keskin bir bıçakla kesilir.

Hasat edilen ürünler 50 – 100 gr ağırlığında demetler yapılarak bağlanır.

Hasat edilen ve demetlenen roka yaprakları kasaların iğine konur ve üzerleri ıslak bir şuvalla örtülür.

Rokalar satışa sunulana kadar serin ve gölge yerlerde muhafaza edilmelidir.

VERİM

- Yetiştirme dönemlerine göre değişmekle birlikte, bir dekar alandan ortalama olarak ilk hasatta 2 – 4 ton pazarlanabilir roka elde edilebilir.
- Bu verimi pazara sunulan demetler olarak düşünürsek, bir m² alandan ortalama 20 – 40 demet roka hasadı gerçekleştirilebilir.

HASTALIK ve ZARARLILAR

- Yaprak Bitleri, pireler
- Akarlar
- Beyaz Pas

Dr. İbrahim SÖNMEZ

Atatürk Bahçe Kùltùrleri Merkez Araştırma
Enstitüsü – Yalova

ANTALYA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

[antalyatarim](#)

[antalyatarimorman](#)

[antalya_tom](#)

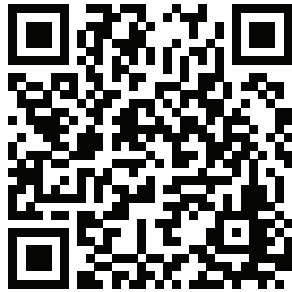

antalya.tarimorman.gov.tr

[Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü](#)

**ANTALYA
TARIM
ONLINE**

ADRES : Sedir, Tarım Kampüsü, Vatan Blv. 2 A, 07010 Muratpaşa/Antalya

TELEFON : 0242 345 28 20 FAX : 0242 346 67 80 E-POSTA : antalya@tarimorman.gov.tr